

dossier didàctic
per treballar algunes obres de

picasso

a càrrec de Hans Bösch

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació i Universitats
Centre de Recursos Pedagògics del Bages

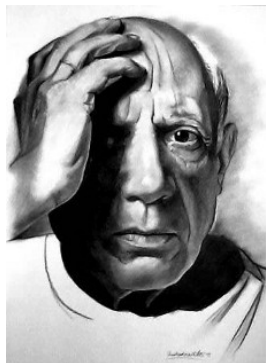
"Pintor", 1963

"En els meus quadres, faig servir totes les coses que m'agraden. Tant m'és com s'ho passin, aquestes coses; s'han de conformar.

Abans els quadres es feien per etapes... Un quadre solia ser una suma d'afegits.

En el meu cas, un quadre és una suma de destruccions."

(Pablo Picasso)

Pablo Ruiz Picasso

CRONOLOGIA (1881-1973)

1881, 25 d'octubre | Neix a Màlaga, fill primogènit de María Picasso López i José Ruiz Blasco, pintor, professor de l'Escuela de Bellas Artes de San Telmo i conservador del Museo Municipal.

1891-1895 | La família Ruiz Picasso resideix a la Corunya. El pare és professor de l'Escuela de Bellas Artes da Guarda, on Picasso inicia els seus estudis artístics l'any 1892.

1895, final de setembre | Els Ruiz Picasso, després de passar l'estiu a Màlaga, fixen la seva residència a Barcelona, al carrer de Cristina, núm. 3, cantonada amb Llauder. Examen d'ingrés a l'Escola de Belles Arts de Llotja, on cursa els seus estudis durant dos anys i on coneix Manuel Pallarès, Joaquim Bas i Francesc Bernareggi.

1896, abril | Presenta el quadre *Primera comunió* a la III Exposició de Belles Arts i Indústries Artístiques de Barcelona.

Estiu | Estada a Màlaga.

Setembre | Canvi de domicili familiar. S'instal·len al carrer de la Mercè, núm. 3. Primer estudi del jove Picasso al carrer de la Plata, núm. 4.

1897, juny | Presenta *Ciència i caritat* a l'Exposició General de Bellas Artes de Madrid.

Octubre | Inicia estudis a l'Academia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid per voluntat familiar. Visites freqüents al Museo del Prado.

1898, juny | Cau malalt d'escarlatina. Retorn a Barcelona.

Final de juny | Trasllat a Horta de Sant Joan (Terra Alta, Tarragona), invitat pel seu amic Manuel Pallarès.

1899, gener | Retorn a Barcelona. Freqüenta la cerveseria Els Quatre Gats. Comparteix tertúlies amb Carles Casagemas, Jaume Sabartés, els germans Reventós, els germans Soto, els germans Cardona i Joan Vidal Ventosa. Comparteix estudi amb Santiago Cardona al carrer dels Escudellers Blancs, núm. 2.

1900, febrer | Comparteix estudi amb Carles Casagemas a la Riera de Sant Joan, núm. 17. Participa en el concurs de cartells per al Carnaval del 1900.

Febrer | Primera exposició individual a Els Quatre Gats.

Poc abans del 27 de setembre | Primer viatge a París, amb Carles Casagemas. Coneix Pere Mañach, el seu primer marxant, i té el primer contacte amb la galerista Berthe Weill.

Final de desembre | Retorn a Barcelona.

Cap d'Any | Celebració a Màlaga, en companyia de Casagemas.

1901, 28 de gener | Trasllat a Madrid.

17 de febrer | Suïcidi de Casagemas.

Març | Publica el primer número de la revista *Arte Joven* amb Francesc d'Assís Soler.

De l'1 al 16 de juny | Exposició conjunta de Casas i Picasso a la Sala Parés de Barcelona. Segon viatge a París, acompanyat per Jaume Andreu Bonsoms.

Del 25 de juny al 14 de juliol | Primera exposició a París, a la Galeria Vollard: exposa conjuntament amb el pintor basc Francisco Iturrino. Coneix el poeta Max Jacob.

Tardor | Inici de l'època blava.

1902, gener | Retorn a Barcelona. Nou taller al carrer del Conde del Asalto (actualment Nou de la Rambla), núm. 6, que comparteix amb Àngel Fernández de Soto i Josep Rocarol.

19 d'octubre | Sortida cap a París acompanyat per Josep Rocarol.

1903, mitjan gener | Retorn a Barcelona. Comparteix taller amb Àngel Fernández de Soto, aquesta vegada a la Riera de Sant Joan, núm. 17.

1904, gener | Trasllada el taller al carrer del Comerç, núm. 28.

12 d'abril | Quart i definitiu viatge a París acompanyat per Sebastià Junyer Vidal. S'instal·la a l'edifici conegut com Bateau Lavoir del carrer de Ravignan, núm. 13.

Tardor | Coneix Fernande Olivier. Serà la seva companya fins a la primavera de 1912. Coneix, també, als poetes Guillaume Apollinaire i André Salmon.

1905 | Inici de l'època rosa.

Estiu | S'instal·la a casa de l'escriptor Tom Schilperrot a Schoorl (Holanda).

Principi de la tardor | Coneix els germans Leo i Gertrude Stein.

1906, hivern | Els Stein li presenten Henri Matisse.

Entre el 22 i el 29 de maig | Estada a Gósol (Berguedà, Lleida).

Mitjan agost | Retorn a París.

1907, març-juliol | Realitza *Les Demoiselles d'Avignon*.

Estiu | Coneix Daniel-Henri Kahnweiler, el seu segon marxant.

Tardor | Coneix Georges Braque.

1908-1914 | Braque i Picasso creen i desenvolupen el cubisme.

1909, principi de maig | Trasllat a Barcelona amb Fernande.

5 de juny - principi de setembre | Estada a Horta de Sant Joan.

1910, estiu | Picasso i Fernande passen unes dies a Barcelona amb André i Alice Derain. Convidats per Ramon Pichot, s'instal·len a Cadaqués.

1911, juliol | Picasso va a Céret, on es retroba amb Frank Burty Haviland i Manolo Hugué.

Agost | Braque s'instal·la també a Céret.

Tardor | Coneix Marcelle Humbert, anomenada Eva Gouel.

1912, estiu | Nova estada a Céret.

Tardor | Fa els primers collages.

1913, 3 de juny | Mort del seu pare. Breu estada a Barcelona per assistir a l'enterrament.

1914, estiu | S'instal·la a Avinyó.

2 d'agost | Esclata la I Guerra Mundial. Braque i Derain són mobilitzats.

Octubre | Torna a París.

1916, maig | Jean Cocteau li presenta Serge de Diaghilev, director dels Ballets Russos, que li proposa treballar en el ballet *Parade*.

1917, gener | Breu estada a Barcelona.

Febrer | Viatge a Roma amb Cocteau per treballar amb els Ballets Russos. Coneix la ballarina Olga Kokhlova. Visita a Nàpols, Pompeia i Florència.

Juny-novembre | Estada a Barcelona.

1918, 12 de juliol | Casament de Picasso amb Olga a París.

1919, primavera | Viatja a Londres per preparar *El sombrero de tres picos*, la nova producció dels Ballets Russos.

1920 | Estrena a París de Pulcinella, tercera col·laboració amb la companyia de Diaghilev.

1921, 4 de febrer | Naixement del seu primogènit, Paulo.

1924, 18 de juny | Estrena a París del ballet *Mercure* amb decorats i vestuari de Picasso.

1925-1938 | No participa directament en el surrealisme, però l'amistat amb escriptors del moment l'involucra, sovint, amb les manifestacions del grup.

1927, gener | Coneix Marie-Thérèse Walter, amb qui manté una relació fins al 1936.

1928, maig | Comença la seva col·laboració professional amb l'escultor Juli González.

1931, maig | S'instal·la al castell de Boisgeloup, que havia comprat un any abans.

1932, estiu | Fa diverses escultures.

1934, estiu | Vacances a Espanya: San Sebastià, Madrid, Toledo i Barcelona.

1935, primavera | Ruptura amb Olga.

5 de setembre | Naixement de Maya, fruit de la seva relació amb Marie-Thérèse Walter.

12 de novembre | Sabartés es converteix en el seu secretari particular. Coneix Paul Éluard.

1936, març-maig | Coneix Dora Maar, fotògrafa vinculada al moviment surrealista.

18 de juliol | Esclat de la Guerra Civil espanyola.

20 de novembre | Nomenament com a director honorífic del Museo del Prado de Madrid.

1937, 26 d'abril | L'aviació alemanya bombardeja Gernika (País Basc).

Maig-juny | Treballa en la pintura del *Guernica*.

1939, 13 de gener | Mort de María Picasso López a Barcelona.

Setembre | S'instal·la a Royan amb Dora Maar i Sabartés.

1941, gener | Escriu la primera obra de teatre, *El desig agafat per la cua*.

1943, maig | Coneix Françoise Gilot, que serà la seva companya durant deu anys.

1944, 19 de març | Representació privada d'El desig agafat per la cua.

5 d'octubre | *L'Humanité* anuncia la seva afiliació al Partit Comunista francès.

1947, 15 de maig | Naixement de Claude, fruit de la seva relació amb Françoise Gilot.

Agost | Inicia la seva activitat com a ceramista a Vallauris (Provença).

1949, 19 d'abril | Neix la seva filla Paloma.

Primavera Adquisició del taller Fournas.

1953, mitjan agost | Coneix Jacqueline Roque.

Tardor | Separació de Picasso i Françoise.

1955, 11 de febrer | Mort d'Olga Kokhlova.

Estiu | Adquireix *La Californie* a Cannes, on s'instal·la amb Jacqueline.

1957, agost-desembre | Pinta *Las Meninas*.

1960, 27 de juliol | Es constitueix el Museu Picasso de Barcelona per un acord de l'Ajuntament de Barcelona

1961, 2 de març | Casament de Picasso i Jacqueline Roque a Vallauris.

1962 | Intensa activitat com a gravador des d'aleshores i durant deu anys.

1963, 9 de març | Obre les portes al públic el Museu Picasso de Barcelona.

1968, 13 de febrer | Mort de Sabartés. Picasso li ret homenatge donant al Museu Picasso de Barcelona la sèrie de *Las Meninas*, entre altres obres.

1970, gener | Gran donació de Pablo Picasso al Museu Picasso de Barcelona de les obres que es conserven al domicili de la seva família a Barcelona.

1973, 8 d'abril | Mort de Pablo Ruiz Picasso a Notre-Dame-de-Vie, a Mougins.

10 d'abril | És enterrat al jardí del seu castell de Vauvernagues.

PICASSO A BARCELONA (1895-1904)

Les cases i els tallers de Pablo Picasso, la Llotja on va estudiar, la taverna d'Els Quatre Gats, els tallers dels seus amics, etc. es troben dins del radi del districte actual de Ciutat Vella. De manera sintètica, la relació que segueix recull les adreces de l'artista a Barcelona.

1895 | la família Ruiz-Picasso s'instal·la al carrer de Cristina número 3, cantonada amb Llauder. Entra a l'Escola de Belles Arts de la Llotja.

1896 | canvi de domicili familiar: s'instal·len al carrer de la Mercè, 3. Primer estudi del jove Picasso al carrer de la Plata, 4.

1897 | inauguració d'Els Quatre Gats, al carrer de Montsió, 3.

1899 | comparteix taller amb Santiago Cardona, al carrer d'Escudellers Blancs, 2.

1900 | nou canvi de taller, aquesta vegada a la Riera de Sant Joan, 17, (edifici desaparegut) amb Carles Casagemas.

1902 | comparteix taller al carrer de Comte de l'Asalto, 6, amb Àngel Fernández Soto i Josep Rocarol.

1903 | canvi de taller. Es trasllada amb Àngel Fernández Soto al carrer de la Riera de Sant Joan, 17.

1904 | es trasllada a un nou taller, al carrer de Comerç, 28, cedit per Pau Gargallo. El mes d'abril Picasso es trasllada definitivament a París.

MÉS INFORMACIÓ

La relació de Pablo Picasso amb Barcelona comença l'any 1895, quan s'instal·la amb la seva família a la ciutat. Els Ruiz-Picasso hi van fixar la seva residència. El jove artista hi viurà de manera intermitent fins a l'any 1904, quan es trasllada definitivament a París. Malgrat el seu allunyament, la família i els amics el mantindran unit per sempre a la ciutat que li va obrir les portes a la modernitat.

La família Ruiz-Picasso es va instal·lar a la Barcelona vella, aleshores el centre més viu de la ciutat que s'expansionava amb força. Un nou barri emergia en el pla de Barcelona i l'enllaçava amb els pobles immediats segons el pla de reforma i l'Eixample dissenyats per l'enginyer ldefons Cerdà, que proposava posar-los en contacte a través d'una xarxa viària quadrícula. Naixia, així, el barri de l'Eixample. Això, juntament amb altres reformes urbanes, anirà refermant una nova Barcelona.

El jove aprenent d'artista es matricula a l'Escola de Belles Arts de la Llotja on havia de consolidar els estudis acadèmics iniciats a La Corunya, ciutat en la qual havia viscut amb la seva família des de 1890 fins a l'estiu de 1895. Després d'un període d'absència, passat entre Madrid i Horta de Sant Joan, i que abasta des del setembre de 1897 fins el gener de 1899, retorna, renovat, a Barcelona. La ciutat despuntava de la resta de ciutats espanyoles. L'empenta industrial havia creat riquesa. Era un lloc ple d'oportunitats i un centre d'idees avançades. El noi, àvid de noves experiències, s'integra ben aviat en els cercles culturals i artístics d'avantguarda i comença a freqüentar la taverna Els Quatre Gats, centre neuràlgic del moment. La integració de Picasso en aquests cercles li obre les portes de la modernitat. És la Barcelona del tombant de segle, el moment de la consolidació de la Barcelona moderna.

Entre els anys 1900 i 1901 Picasso fa estades a París i a Madrid. La seva obra transpira l'esperit de l'avantguarda barcelonina. En el decurs d'aquest darrer any i fins a 1904 crea el seu primer estil personal: l'Època Blava, en la qual treballa a cavall de Barcelona i de París. L'abril de 1904 marxa definitivament a París.

La família i els amics s'encarregaran de mantenir-lo per sempre unit a la ciutat a la qual retornarà per fer-hi estades breus els anys 1906, 1909, 1910 i 1913. El gener de 1917 passarà uns dies amb la seva família i, uns mesos més tard, tornarà acompanyant els Ballets Russes

de Serge Diaghilev. En la companyia hi actuava la ballarina Olga Koklova de la qual s'havia enamorat i amb qui es casarà l'any següent. Aleshores s'estarà a Barcelona una temporada llarga, del mes de juny fins al mes de novembre, i s'integrarà activament a la vida cultural i artística de la ciutat. A partir d'aleshores hom té coneixement de tres noves estades: octubre de 1926, mitjan d'agost de 1933 i estiu de 1934.

Aquestes estades li van permetre continuar participant en les activitats i exposicions que es feien a la ciutat, actes en els quals continuarà participant al llarg de tota la vida. Després de la seva mort la seva presència continua viva a la ciutat, aixopluc d'un dels pocs museus monogràfics dedicats a aquest geni indiscutible de les arts plàstiques del segle XX.

La Barcelona de Picasso és la Barceloña vella: on va viure, on va estudiar, on va treballar -on hi tenia els tallers-, on va gaudir... És la Barcelona que va dibuixar i pintar amb escreix, la Barcelona on hi ha el Museu Picasso, el centre amb les col·leccions més importants del món dels períodes de formació de l'artista.

Barcelona, a més del Museu Picasso, té obres de l'artista al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Balears (Plaça Nova, 5). Són uns frisos a la façana, amb esgrafiats realitzats pel noruec Carl Nesjar l'any 1960, sobre dibuixos dissenyats per Picasso que representen temes populars catalans. Dins l'edifici hi ha dos murals.

El [Museu de Ceràmica](#) (Palau Reial, avinguda de la Diagonal, 686) compta, en les col·leccions dedicades al segle XX, amb una sèrie de setze peces donades per l'artista el 1957.

(Document baixat de la pàgina web del Museu Picasso de Barcelona

→

<http://www.museupicasso.bcn.es>)

Picasso i la plàstica a les escoles

Com cap altre artista, Pablo Picasso és el cronista visual del segle XX. Un segle de superacions i transgressions de fronteres, de disgregació i de destrucció i de noves síntesis.

La seva obra, d'una extensió inabastable i una diversitat estilística i tècnica enlluernadores, abraça totes les manifestacions plàstiques del seu temps i dona testimoni de la condició humana.

Fa 125 anys Picasso, aquest artista demolidor i creador, va néixer a Màlaga i fa 100 anys, ja afincat a París, va tornar a Catalunya, primer a Barcelona i després a Gòsol. Fem servir, doncs, aquests dos aniversaris com a pretext per tornar a recordar-nos d'aquest artista tan singular, que va encunyar com ningú el llenguatge artístic del segle XX i que ens va deixar una obra que, entre moltes altres coses, representa una font inesgotable d'idees a l'hora de treballar la plàstica a les nostres escoles.

